

HOTĂRÎREA PLENULUI CURȚII SUPREME DE JUSTIȚIE A REPUBLICII MOLDOVA

Cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție

nr. 11 din 22.12.2014

Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2015, nr.5, pag.4

* * *

Modificată de:

[Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8 din 15.05.2017](#)

În scopul aplicării corecte și uniforme a legislației care reglementează examinarea cauzelor penale privind infracțiunile de corupție (art.324-326 CP), în conformitate cu art.2 lit.d) și art.16 lit.c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Plenul

EXPLICĂ:

1. În procesul cercetării judecătorești, instanța trebuie să stabilească caracterul și cercul atribuțiilor de serviciu ale inculpatului, circumstanțele de fapt care evidențiază acțiunile persoanei publice, persoanei publice străine, funcționarului internațional, persoanei cu funcție de demnitate publică, în raport cu atribuțiile de serviciu, scopul și/sau motivele acțiunilor acestora.

2. Instrumentarul juridico-penal în materie de corupere pasivă (art.324 CP) vizează în primul rând incidența remunerației ilicite, care poate fi expresia unor entități corporale sau incorporale, îndeplinind rolul de obiect material sau obiect imaterial al infracțiunii.

La concret, remunerația ilicită poate consta în: bunuri, servicii, privilegii, avantaje, sub orice formă, iar în ipoteza modalității de acceptare, remunerația poate viza inclusiv și oferte ori promisiuni, în toate cazurile avînd un caracter gratuit. Este incident caracterul gratuit și în ipoteza în care remunerația vizează o anumită reducere, dacă aceasta nu i se cuvine făptuitorului. Astfel, este important ca remunerația să nu i se cuvină persoanei publice, persoanei publice străine, funcționarului internațional, persoanei cu funcție de demnitate publică (în continuare corupt), adică nu-i este legal datorată. Dacă persoana publică, persoana publică străină, funcționarul internațional, persoana cu funcție de demnitate publică este îndreptățită de a pretinde, accepta sau primi bunuri, servicii, privilegii, avantaje, oferte ori promisiuni, sub orice formă, atunci art.324 CP nu se va reține la încadrare. În același timp, dacă făptuitorul (persoană publică sau persoană cu funcție de demnitate publică) pretinde și primește fără înregistrare o sumă de bani, impusă de lege ca obligație sau o sumă mai mare decît cea stabilită, fapta nu constituie corupere pasivă, ci una dintre infracțiunile contra patrimoniului comisă prin sustragere. Astfel, dacă făptuitorul a primit bani fiind îndrituit cu acest drept,

însă cu omisiunea de a-i înregistra, trecându-le definitiv în sfera sa de stăpânire, atunci cele comise vor constitui delapidare a averii străine săvârșită cu folosirea situației de serviciu (art.191 alin.(2) lit.d) CP). Dacă făptuitorul primește o sumă de bani mai mare decât cea stabilită de lege sau o sumă de bani care nu era prevăzută de lege, cele comise vor constitui escrocherie săvârșită cu folosirea situației de serviciu (art.190 alin.(2) lit.d) CP), întrucât situația de serviciu este folosită de către persoana publică sau persoana cu funcție de demnitate publică pentru realizarea înșelăciunii. Totodată, în cazul în care făptuitorul nu denaturează suma ce urmează a fi încasată legal și pretinde, concomitent, achitarea unui surplus pentru îndeplinirea sau neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii sau grăbirea îndeplinirii unei acțiuni în exercitarea funcției sau contrar funcției în cauză, suntem în prezența componentei de infracțiune prevăzută de art.324 CP.

De asemenea, este absolut obligatoriu ca remunerația ilicită să constituie un contraechivalent al conduitei pe care coruptul se angajează să o adopte, conduită ce se concretizează alternativ în: îndeplinirea sau neîndeplinirea, întârzierea sau grăbirea îndeplinirii unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia. Dacă remunerația ilicită nu reprezintă contraechivalentul conduitei pe care persoana publică, persoana cu funcție de demnitate publică se angajează să o aibă, cele comise nu vor alcătui elementele componentei infracțiunii prevăzute la art.324 CP.

2.1. Remunerația ilicită sub formă de **bunuri**, urmează să fie interpretată în acord cu art.285 Cod civil. Astfel, bunuri sunt toate lucrurile susceptibile apropierea individuale sau colective și drepturile patrimoniale. Lucrurile sunt obiectele corporale în raport cu care pot exista drepturi și obligații civile. Prin urmare, termenul bun se referă în egală măsură la lucruri, cât și la drepturi patrimoniale, care pot fi reale și obligaționale. Nu are nici o relevanță la încadrare categoria din care face parte bunul: mobil sau imobil, tangibil sau intangibil, divizibil sau indivizibil etc. De asemenea, nu contează la încadrare dacă bunul ce constituie remunerația ilicită face parte din categoria de bunuri care se află în circuitul civil general sau este supus unui regim special de circulație. Astfel, nu este exclus ca remunerația ilicită sub formă de bunuri să se refere la: substanțe narcotice sau psihotrope, arme ori muniții etc.

Totodată, pentru a avea calitatea de bun, este absolut obligatoriu ca entitatea ce presupune remunerația ilicită să aibă o valoare economică și să fie susceptibilă de apropiere, sub forma unor drepturi în compunerea unui patrimoniu. Deoarece organele, țesuturile și celulele de origine umană nu au cost și valoare materială (alin.(3) art.27 și alin.(1) art.28 al Legii privind transplantul de organe, țesuturi și celule umane, nr.42/2008), acestea nu pot constitui obiect al remunerației ilicite sub formă de bunuri în sensul alin.(1) art.324 CP. Eventual dacă persoana publică, persoana publică străină, funcționarul internațional, persoana cu funcție de demnitate publică va primi cu titlu de remunerație ilicită organe, părți ale acestora, țesuturi sau celule de origine umană, cele comise vor fi încadrate în baza art.158 alin.(3) lit.f) CP.

Tot din considerentul că nu dispun de valoare economică, în sensul art.324 alin.(1) CP, la categoria de bunuri nu se referă semnele bănești false. Astfel, dacă

coruptul a acceptat sau a primit semne bănești neautentice pentru a realiza o acțiune ce ține de atribuțiile sale de serviciu în favoarea corupătorului sau al persoanelor pe care le reprezintă, atunci cele comise de corupt vor alcătui o tentativă de corupere pasivă (art.27 și art.324 alin.(1) CP), deoarece făptuitorul nu și-a realizat intenția, întrucât semnele bănești pe care le acceptă ori primește nu se caracterizează prin autenticitate așa cum și-a fi dorit făptuitorul. În contrast, în circumstanțele descrise, celui care oferă semne bănești neautentice i se va aplica răspunderea pentru tentativă de punere în circulație a semnelor bănești false (art.27 și art.236 CP), iar celui care dă semne bănești neautentice i se va aplica răspunderea pentru punerea în circulație a semnelor bănești false, fapt consumat (art.236 CP), cu condiția că la momentul comiterii faptei, cunoștea despre falsitatea semnelor bănești.

2.2. Remunerația ilicită sub formă de servicii, presupune activități, altele decât cele din care rezultă produse, realizate în vederea satisfacerii necesităților coruptului sau unei persoane apropiate acestuia. La categoria serviciilor ca remunerație ilicită se referă: serviciile de transport, de turism, de asigurări, de comunicație, de instruire, serviciile juridice, de asistență medicală, de publicitate etc. Nu este exclus ca remunerația ilicită sub formă de servicii să aibă o natură sexuală (raport sexual, act sexual, inclusiv satisfacerea poftelor sexuale în forme perverse). Nu contează la încadrare cine prestează serviciile sexuale: însuși corupătorul sau o altă persoană ale cărei servicii sunt achitate de către coruptor.

Dacă coruptul pretinde servicii sexuale, prin amenințare ori constrângere, iar respectivele servicii constituie contraechivalentul conduitei pe care coruptul se angajează să o adopte, atunci cele comise trebuie să fie încadrate în conformitate cu art.324 alin.(2) lit.c) CP, fără a se reține la încadrare și art.173 CP. Aceasta deoarece, în respectiva ipoteză se atestă o concurență dintre o normă generală și una specială, iar în acord cu art.116 CP se va aplica doar norma specială, adică art.324 alin.(2) lit.c) CP; or, extorcarea de servicii sexuale comisă de către o persoană publică, o persoană publică străină, un funcționar internațional, o persoană cu funcție de demnitate publică, reprezintă un caz particular de hărțuire sexuală.

2.3. Remunerația ilicită sub formă de privilegii presupune o scutire de obligații (către stat) ori, după caz, oferirea de drepturi sau distincții sociale care se acordă în situații speciale.

2.4. Remunerația ilicită sub formă de avantaje reprezintă un folos, o favoare având o natură patrimonială sau nepatrimonială, care ameliorează necuvenit situația în raport cu cea pe care coruptul o avusese înaintea comiterii infracțiunii. Avantajele necuvenite pot fi materializate ori nematerializate, constând în: premii, vacanțe, împrumuturi de bani fără dobândă, accelerarea tratării unui bolnav, perspective mai bune în carieră etc.

2.5. Remunerația ilicită sub formă de oferte rezidă în propunerea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje, sub orice formă.

2.6. Remunerația ilicită sub formă de promisiuni reprezintă asumarea obligației de a da bunuri, de a oferi servicii, privilegii sau avantaje, sub orice formă.

2.7. În contextul alin.(1) art.324 [CP](#), remunerația ilicită, indiferent de modalitatea normativă a faptei prejudiciabile, cunoaște atât o limită inferioară, cât și o limită superioară. Astfel, este esențial ca valoarea exprimată în bani a remunerației ilicite, în conformitate cu alin.(1) art.324 [CP](#) să fie mai mare de 100 u.c. (adică mai mare de 5000 de lei), însă să nu depășească 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin Hotărârea de Guvern, în vigoare la momentul comiterii infracțiunii, altminteri, va opera alin.(4) art.324 [CP](#) (dacă valoarea exprimată în bani a remunerației ilicite este mai mică de 100 u.c.) ori lit.d) alin.(2) art.324 [CP](#) (dacă valoarea exprimată în bani a remunerației ilicite se situează între extremele 20 și 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin Hotărârea de Guvern, în vigoare la momentul comiterii infracțiunii). În definitiv, dacă valoarea exprimată în bani a remunerației ilicite va depăși 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin Hotărârea de Guvern, în vigoare la momentul comiterii infracțiunii, la calificare se va reține lit.b) alin.(3) art.324 [CP](#).

Instanțele de judecată vor ține seama că alin.(4) art.324 CP nu cunoaște o limită inferioară a remunerației ilicite. Or, interpretarea sistematică a dispoziției art.324 CP și alin.(2) art.11 al Legii privind Codul de conduită a funcționarului public, nr.25/2008 în coroborare cu pct.1 din Hotărârea Guvernului privind stabilirea valorii admise a cadourilor simbolice, a celor oferite din politete sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol și aprobarea Regulamentului cu privire la evidența, evaluarea, păstrarea, utilizarea și răscumpărarea cadourilor simbolice, a celor oferite din politete sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol, nr.134/2013, ne permite să constatăm că folosul material sub formă de cadou simbolic, oferit din politete sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol a cărei sumă nu depășește 1000 lei, nu reprezintă contraechivalentul conduitei pe care persoana publică, persoana cu funcție de demnitate publică se angajează să o aibă. Aceasta deoarece, folosul material sub formă de cadou simbolic, oferit din politete (în cazul zilei de naștere, zilei profesionale, sărbătorilor religioase etc.) sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol este utilizat în sens de donație, deci este exclusă în principiu o anumită contraprestație din partea persoanei publice, persoanei publice străine, funcționarului internațional sau din partea persoanei cu funcție de demnitate publică.

Totodată, în cazul pretinderii, acceptării, primirii remunerației necuvenite, derizorii, nesemnificative, instanța de judecată trebuie să țină seama că, în conformitate cu alin.(2) art.14 CP, nu constituie infracțiune acțiunea sau inacțiunea care, deși, formal, conține semnele unei fapte prevăzute de Codul penal, dar, fiind lipsită de importanță, nu prezintă gradul prejudiciabil al unei infracțiuni. Astfel, drept exemple de primire a unei remunerații necuvenite, derizorii, nesemnificative, fără importanță, pot constitui: luarea în posesie a unei ciocolate, a unui pachet de țigări; obținerea unui bilet la spectacol, film; călătoria de o singură dată în transportul public fără a achita costul biletului etc.

După caz, fiecare bun ori serviciu trebuie să fie evaluat în bani, ținând cont de prețurile sau tarifele respective, la momentul săvârșirii faptei, iar în lipsa lor – în baza rapoartelor de expertiză.

[Pct.2.7 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8 din 15.05.2017](#)]

3. Latura obiectivă a infracțiunii de corupere pasivă constă în fapta prejudiciabilă exprimată doar prin acțiune, care în varianta sa tip (art.324 alin.(1) CP) vizează în mod alternativ următoarele modalități normative:

1) **pretinderea** de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului;

2) **acceptarea:**

a) de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului;

b) ofertei ori promisiunii de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului;

3) **primirea** de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului.

În varianta agravată de la art.324 alin.(2) lit.c) CP, coruperea pasivă presupune în calitate de modalitate normativă a faptei prejudiciabile **extorcarea** de bunuri sau servicii prevăzute la varianta-tip.

3.1. Pretinderea constă într-o cerere, solicitare insistentă ori într-o pretenție vizînd obiectul remunerării ilicite, care se poate manifesta verbal, în scris sau în formă concludentă, fiind inteligibilă pentru cel căruia i se adresează, indiferent dacă a fost satisfăcută sau nu.

În cazul pretinderii, inițiativa aparține în exclusivitate coruptului, adică persoanei publice ori persoanei publice străine, funcționarului internațional ori persoanei cu funcție de demnitate publică. Indiferent dacă este expresă sau aluzivă, pretinderea remunerației ilicite trebuie să fie univocă, manifestînd intenția coruptului de a condiționa de ea conduita legată de obligațiile sale de serviciu.

3.2. Acceptarea presupune consimțirea sau aprobarea expresă sau tacită de către corupt a obiectului remunerației ilicite etalat de către corupător. În ipoteza acceptării, inițiativa aparține în exclusivitate corupătorului. Astfel, acceptarea presupune realizarea unor acțiuni cu caracter bilateral, corelativ. Sub aspect cronologic, acceptarea întotdeauna urmează unei acțiuni săvîrșite din partea corupătorului.

În sensul art.324 alin.(1) CP, acceptarea se poate manifesta alternativ, prin următoarele două forme:

1) **acceptarea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje, sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului** – consimțirea de către corupt a dării de către corupător de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului;

2) **acceptarea ofertei ori promisiunii de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului** – aprobarea de către corupt a ofertei ori încuviințarea promisiunii de către corupător de a da bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului.

Diferența dintre cele două forme ale acceptării rezidă în obiectul remunerației ilicite. Dacă în cazul primei forme acceptarea se face în raport cu anumite bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului, atunci

în cea de-a doua formă, acceptarea se face în raport cu o anumită propunere ce provine de la corupător de a-i da coruptului bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin ultimului *sau* se face în raport cu asumarea de către corupător a unei obligații de a da coruptului bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin ultimului.

Nu are nici o relevanță la încadrare dacă obiectul remunerației ilicite este sau nu determinat sub aspectul naturii, calității și cantității (parametrii valorici ai remunerației ilicite), fiind suficient ca persoana publică sau persoana publică străină să consimtă ori să aprobe oferta sau promisiunea făcută din partea corupătorului. În ipoteza în care remunerația ilicită nu a fost precizată, coruptul manifestă intenție nedeterminată, adică are o reprezentare generală despre valoarea exprimată în bani a remunerației ilicite, despre natura sau calitatea obiectului remunerației ilicite. În acest caz, încadrarea urmează a fi făcută în funcție de parametrii valorici ai remunerației ilicite primite ulterior de către corupt (la etapa de epuizare a coruperii pasive). Dacă coruperea pasivă rămîne la faza de consumare fără a implica și etapa de epuizare, acceptarea remunerației ilicite nedeterminate (imprecise) trebuie calificată ținînd cont de principiul *in dubio pro reo*. La concret, dacă a fost acceptat un folos patrimonial fără a cunoaște însă natura și quantumul patrimonial al acestuia, fapta coruptului va fi încadrată în conformitate cu art.324 alin.(4) CP.

3.3. Primirea înseamnă luarea în posesie, obținerea, încasare de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului de la corupător (sau de la un terț ce acționează în numele acestuia) și nu se limitează neapărat la preluarea manuală de către corupt a obiectului remunerației ilicite. Primirea poate fi realizată și prin lăsarea bunurilor ce constituie remunerația ilicită într-un loc indicat de către corupător, de unde se vor putea prelua oricînd de către corupt.

În ipoteza în care bunurile se transmit prin intermediul poștei sau se realizează un transfer de mijloace financiare pe contul persoanei publice, persoanei publice străine, funcționarului internațional sau persoanei cu funcție de demnitate publică, fără însă ca acestea să fie acceptate în prealabil, pentru a exclude modalitatea de primire, este necesar ca persoana publică, persoana publică străină, funcționarul internațional ori persoana cu funcție de demnitate publică să-și manifeste cît mai neîntîrziat voința de a nu le accepta, de exemplu printr-un denunț la organul de urmărire penală.

În cazul în care obiectul remunerației ilicite a fost oferit rudelor sau primite de rudele apropiate persoanei publice, persoanei publice străine etc., cu acordul acestora din urmă sau aceste persoane nu au refuzat asemenea fapte și au utilizat situația sa de serviciu în folosul corupătorului, atunci fapta persoanei publice sau persoanei publice străine va fi considerată drept corupere pasivă exteriorizată prin “primire”.

În cazul modalității de primire, inițiativa aparține corupătorului și în mod obligatoriu constituie un act bilateral; or, primirea implică inevitabil darea de către corupător a remunerației ilicite.

Pentru a fi în prezența modalității de primire, luarea în posesie, obținerea, încasarea remunerației ilicite trebuie să fie spontană. Spontaneitatea presupune fie o relativă concomitență între acceptarea propunerii și primire, fie inexistența între acceptarea propunerii și primirea remunerației ilicite a unui interval de timp, care să permită ca acceptarea să se evidențieze în calitate de modalitate normativă a faptei prejudiciabile. În lipsa unei concomitențe dintre acceptare și primire, primirea se consideră fapt epuizat. În această ipoteză, infracțiunea se consideră consumată din momentul:

- acceptării de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului;

- acceptării ofertei ori promisiunii de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului.

Primirea poate avea loc pînă ori după acordarea serviciului solicitat, dar cu condiția că a fost în prealabil acceptată.

3.4. Extorcarea ca modalitate normativă a faptei prejudiciabile în contextul variantei agravate de la art.324 alin.(2) lit.c) CP, se poate realiza prin una din următoarele modalități faptice:

- ***punerea victimei în situația care o determină să-i transmită coruptului remunerația ilicită, pentru a preîntîmpina producerea efectelor nefaste pentru interesele legitime sau ilegitime ale victimei*** (de exemplu, crearea de obstacole de către examinator/examinatori, în cadrul probei practice a examenului pentru obținerea permisului de conducere, bunăoară, prin punerea la dispoziție a unui autovehicul, ce dispune de o cutie de viteză defectată, prin aceasta, reducând la minimum posibilitatea obținerii permisului de conducere.);

- ***amenințarea cu lezarea intereselor legitime sau ilegitime ale victimei (nu lezarea efectivă), în cazul în care aceasta nu-i transmite coruptului remunerația ilicită*** (de exemplu, pretinderea de către colaboratorul de poliție a obiectului remunerației ilicite însoțită de amenințarea conducătorului mijlocului de transport cu întocmirea procesului-verbal de constatare a contravenției de încălcare a regulilor de securitate a circulației sau de exploatarea mijlocului de transport);

- ***nesatisfacerea solicitării victimei, astfel încît aceasta este nevoită să transmită remunerația ilicită către corupt, pentru a evita lezarea unor interese legitime sau ilegitime ale victimei*** (de exemplu, omisiunea de a repartiza spre expertizare comisiei de experți pe ramuri științifice din cadrul Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare a dosarului și tezei de doctor pentru obținerea gradului științific, invocîndu-se artificial motive de imposibilitate de examinare a rezultatelor științifice obținute de către pretendentul la grad științific: numărul impunător de teze aflate în expertizare; redactarea necorespunzătoare a unor acte incluse în dosarul depus de către pretendentul la grad științific etc.)

[Pct.3.4 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8 din 15.05.2017](#)]

4. Infracțiunea de corupere pasivă este una formală și se consumă din momentul comiterii uneia dintre modalitățile normative care desemnează faptele prejudiciabile, adică din momentul pretinderii, acceptării, primirii sau extorcării în

întregime a remunerației ilicite. Cu toate că art.324 CP nu este o infracțiune de rezultat, tentativa la infracțiunea de corupere pasivă poate să existe. Datorită configurației punerii în executare a rezoluției infracționale, pretinderea, acceptarea, primirea și chiar extorcarea remunerației ilicite implică prin concept, acte succesive avînd o desfășurare în timp. Tocmai datorită susceptibilității de fracționare a acțiunii de realizare a laturii obiective, putem justifica existența tentativei la infracțiunea de corupere pasivă. De exemplu, dacă persoana publică expediază un mesaj prin poștă electronică, în care se conține cerința de a i se transmite remunerația ilicită pentru a îndeplini ori nu, pentru a întârzia sau grăbi îndeplinirea unei acțiuni care face parte din sfera atribuțiilor de serviciu ale acesteia sau este contrară acestor atribuții, dar care n-a ajuns la destinatar datorită unor împrejurări ce nu depind de corupt (de exemplu, datorită defecțiunii sistemului informatic), cele comise vor constitui art.27 și art.324 alin.(1) CP. De asemenea, vom fi în prezența tentativei la infracțiunea, specificată la art.324 alin.(1) CP RM, sau după caz, la art.324 alin.(2) lit.c) CP, în cazul unei infracțiuni prelungite – cînd, întru realizarea aceleiași intenții infracționale, făptuitorul pretinde, acceptă, primește sau extorcă remunerația ilicită nu deodată, dar în tranșe, dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, acesta va pretinde, va accepta, va primi, va extorca doar o parte din acea remunerație.

5. Infracțiunea de corupere pasivă poate fi comisă doar cu intenție directă, întrucît scopul infracțiunii este unul special, avînd o natură alternativă, și anume:

1) scopul îndeplinirii – în interesul corupătorului sau al persoanelor pe care le reprezintă – de către corupt a unei acțiuni în exercitarea funcției sau contrar funcției în cauză;

2) scopul neîndeplinirii – în interesul corupătorului sau al persoanelor pe care le reprezintă – de către corupt a unei acțiuni în exercitarea funcției sau contrar funcției în cauză;

3) scopul întârzierii îndeplinirii – în interesul corupătorului sau al persoanelor pe care le reprezintă – de către corupt a unei acțiuni în exercitarea funcției sau contrar funcției în cauză;

4) scopul grăbirii îndeplinirii – în interesul corupătorului sau al persoanelor pe care le reprezintă – de către corupt a unei acțiuni în exercitarea funcției sau contrar funcției în cauză.

Acționarea de către corupt în interesului persoanei pe care acesta o reprezintă poate avea un fundament contractual, legal, însă nu se rezumă neapărat la acestea.

În lipsa unuia dintre aceste scopuri, fapta nu va putea fi încadrată potrivit art.324 CP, însă poate opera răspunderea contravențională în baza art.315 din Codul contravențional, în cazul în care cele comise presupun primirea (luarea) în exercițiul funcțiunii de recompensă nelegitimă sau de folos material, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

5.1. Pentru calificarea faptei în baza art.324 CP RM, nu este obligatoriu realizarea efectivă a scopului special. Totodată, dacă scopul urmărit se realizează și făptuitorul îndeplinește, nu îndeplinește, întârzie ori grăbește o acțiune în exercitarea funcției sau contrar funcției în cauză, atunci infracțiunea specificată la art.324 CP RM poate forma concursul real cu una dintre faptele prevăzute la

art.306 (tragerea cu bună-știință la răspundere penală a unei persoane nevinovate), art.307 (pronunțarea unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri contrare legii), art.308 (reținerea sau arestarea ilegală), art.309 (constrângerea de a face declarații), art.332 (falsul în acte publice) sau altele din Codul penal.

5.2. Instanțele de judecată trebuie să țină seama că infracțiunea de corupere pasivă va exista atunci când îndeplinirea ori neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii sau grăbirea îndeplinirii acțiunii pentru care coruptul pretinde, acceptă, primește, extorcă remunerația ilicită *face parte din sfera atribuțiilor de serviciu ale acestuia sau este contrară acestor atribuții*, urmînd să se stabilească și să se indice în rechizitoriul și, în mod obligatoriu, să se arate actul normativ ori actul administrativ care le reglementează.

Vom fi în prezența infracțiunii de corupere pasivă și în ipoteza pretinderii, acceptării, primirii sau extorcării remunerației ilicite ce nu i se cuvine făptuitorului, dacă acțiunea care urma să o execute ultimul nu ținea nemijlocit de atribuțiile lui de serviciu, dar de calitatea, operativitatea, plenitudinea acțiunilor lui depindea adoptarea hotărîrii finale de către altă persoană publică sau organ colegial. În asemenea situație, în rechizitoriul urmează să se arate actul normativ ori actul administrativ care reglementează obligația făptuitorului de a acționa prompt, calitativ.

Dimpotrivă, dacă, în cazul pretinderii, acceptării, primirii sau extorcării remunerației ilicite ce nu i se cuvin, acțiunea care urma să o execute făptuitorul nu ținea de atribuțiile lui de serviciu, dar el susținea că este în drept să o îndeplinească în interesul corupătorului sau al persoanelor pe care le reprezintă, fără a avea de fapt o asemenea posibilitate, fapta nu poate fi calificată drept corupere pasivă. În asemenea circumstanțe, în ipoteza primirii remunerației ilicite, cele comise vor alcătui elementele componentei infracțiunii de escrocherie (art.190 CP).

5.3. De asemenea, acțiunile făptuitorului trebuie recunoscute drept corupere pasivă și în cazurile în care condițiile de primire a remunerației ilicite nu au fost condiționate din timp, însă persoana publică, persoana publică străină, funcționarul internațional, persoana cu funcție de demnitate publică înțelege că acestea sunt destinate în scopul de a satisface interesele corupătorului sau al persoanelor pe care le reprezintă.

5.4. Coruperea pasivă este o infracțiune care aduce atingere activității de serviciu și, în cazul când persoana publică, persoana publică străină, funcționarul internațional, persoana cu funcție de demnitate publică pretinde, acceptă, primește sau extorcă remunerația ilicită, aceștia în mod abuziv își exercită și atribuțiile de serviciu. Prin urmare, coruperea pasivă reprezintă un caz particular de abuz de serviciu sau abuz de putere. De aceea, între art.324 CP și art.327 CP există o concurență dintre o normă specială și una generală, în sensul art.116 CP. Deci, la calificare se va reține doar art.324 CP, nu însă un concurs de infracțiuni. Concursul de infracțiuni (real) dintre art.324 CP și art.327 CP va exista doar în ipoteza realizării efective a unuia dintre scopurile infracțiunii de corupere pasivă. Aceasta întrucît, latura obiectivă a infracțiunii de corupere pasivă va fi depășită și vom fi în prezența a două conținuturi constitutive.

6. Infracțiunea de corupere pasivă este o infracțiune cu subiect special: persoană publică ori persoană publică străină (art.324 alin.(1) CP); funcționar internațional (art.324 alin.(2) lit.a¹) CP); persoană cu funcție de demnitate publică (art.324 alin.(3) lit.a) CP).

6.1. În acord cu alin.(2) art.123 CP, prin “**persoană publică**” se înțelege: funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.

Noțiunea “funcționar public” este subsecventă față de noțiunea “persoană publică” utilizată în art.324 alin.(1) CP, iar interpretarea ei se regăsește în sfera cadrului normativ extrapenal. Sintagma “funcționar public cu statut special”, utilizată în art.123 alin.(2) CP, nu întotdeauna desemnează un funcționar public în sensul strict al legii. În unele cazuri, această sintagmă se referă la persoane care se asimilează unui funcționar public și care dețin grade speciale sau militare.

Noțiunea “angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public”, de asemenea este de factură extrapenală. Astfel, în acord cu Anexa nr.1 (Capitolul I, Secțiunea a II-a) a Hotărârii Guvernului privind punerea în aplicare a unor acte legislative, nr.1001 din 26.12.2011, autoritățile publice autonome sunt: 1) Curtea de Conturi; 2) Oficiul Avocatului Poporului; 3) Comisia Electorală Centrală; 4) Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; 5) Consiliul Coordonator al Audiovizualului; 6) Consiliul Concurenței; 7) Serviciul de Informații și Securitate; 8) Autoritatea Națională de Integritate; 9) Serviciul de Protecție și Pază de Stat; 10) Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. 11) Centrul Național Anticorupție. De remarcat că, personalul administrativ-tehnic care activează în cadrul acestor autorități (personalul tehnic; personalul care desfășoară activități auxiliare) nu se consideră persoane publice în sensul dispoziției de la alin.(2) art.123 CP.

Sunt autorități publice de reglementare: Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației; Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice. Nu sunt persoane publice în sensul dispoziției de la alin.(2) art.123 CP RM cei ce fac parte din personalul contractual al celor trei autorități publice de reglementare, care desfășoară activități auxiliare.

În sensul dispoziției de la art.123 alin.(2) CP, angajatul întreprinderii de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public este salariatul care se asimilează funcționarilor publici, indiferent de nivelul ierarhic, cu excepția salariaților care desfășoară activități auxiliare. Prin “alte persoane juridice de drept public” se înțelege: instituțiile publice și autoritățile publice, enumerate în Anexa

nr.1 la Hotărîrea Guvernului privind punerea în aplicare a unor acte legislative, nr.1001 din 26.12.2011, precum și cele care nu sunt enumerate în acest act normativ (de exemplu, Agenția Medicamentului, Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice etc.), cu excepția autorităților publice autonome sau de reglementare.

Întrucât angajatul întreprinderii de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public, ca specie a persoanei publice, constituie o identitate cu noțiunea “salariat dintr-o întreprindere, instituție sau organizație” utilizată în art.256 CP, cele două incriminări urmează să fie delimitate. Astfel, dacă salariatul din cadrul entităților enumerate va avea și calitatea de persoană publică, persoană publică străină, persoană cu funcție de demnitate publică ori funcționar internațional, la încadrare se va reține art.324 CP. Dimpotrivă, salariatul (angajatul) întreprinderii de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public care, în legătură cu fapta săvârșită, exercită numai funcții pur profesionale sau activități tehnice ori auxiliare, cele comise se vor încadra în baza art.256 CP. Aceasta deoarece, persoanele care execută atribuții pur profesionale (de exemplu, medicii, cadrele didactice, casierii etc.) nu sunt persoane publice, întrucât îndeplinirea acestor atribuții nu sunt producătoare de efecte juridice (adică, nu poate da naștere, modifica sau stinge raporturi juridice). Executând obligațiunile de natură profesională, astfel de persoane nu au cum să apară în postura de persoană publică. Numai în cazul în care, aceste persoane în prezența anumitor circumstanțe, ajung să exercite funcții producătoare de efecte juridice (de exemplu, să acorde drepturi sau să elibereze de obligații), activitatea “subadministrativă” a medicilor, cadrelor didactice, casierilor etc. se poate transforma într-o activitate administrativă. De exemplu, în cazul eliberării certificatului de concediu medical de către medic sau în cazul evaluării de către cadrele didactice a studenților, masteranzilor, aceștia exercită funcții producătoare de efecte juridice, motiv din care, în circumstanțele relevate astfel de persoane pot evolua în calitate de subiecți ai infracțiunii prevăzute la art.324 CP, cu condiția ca astfel de persoane să activeze în instituții publice, în caz contrar se va aplica răspunderea penală în conformitate cu art.333 CP. Cu atât mai mult nu sunt persoane publice, personalul administrativ-tehnic din cadrul întreprinderilor de stat sau municipale, din cadrul instituțiilor publice sau autorităților publice (personalul tehnic; personalul care desfășoară activități auxiliare). Față de acești salariați va fi aplicată răspunderea penală în conformitate cu art.256 CP, cu condiția ca acțiunea de primire a remunerații ilicite avînd o natură patrimonială să fie comisă în prezența unei metode speciale – extorcarea.

Noțiunea “angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică” trebuie raportată la prevederea de la art.5 alin.(1) al Legii cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică, nr.80 din 07.05.2010. Astfel, șeful de cabinet, consilierul, asistentul și secretarul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică, sunt persoane publice în sensul alin.(2) art.123 CP.

În sensul art.123 alin.(2) CP, “persoane autorizate sau învestite de stat să presteze în numele acestuia servicii publice” sunt acele persoane care prestează servicii notariale.

În sensul art.123 alin.(2) CP, sunt “persoane autorizate sau învestite de stat să îndeplinească activități de interes public”: auditorul; avocatul; executorul judecătoresc; expertul judiciar; interpretul și traducătorul antrenați de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, de organele procuraturii, organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, de notari, avocați sau de executorii judecătorești; mediatorul; mandatarul autorizat etc. Nu este exclus să existe și alte persoane autorizate sau învestite de stat să îndeplinească activități de interes public, persoane care să intre sub incidența noțiunii de la art.123 alin.(2) CP. În astfel de situații, instanțele de judecată vor verifica confirmarea în textul unui act normativ că astfel de persoane îndeplinesc cumulativ următoarele două condiții:

- a) sunt autorizate sau învestite de stat să-și desfășoare activitățile;
- b) activitățile pe care le desfășoară sunt activități de interes public.

Instanțele de judecată vor examina cu atenție dacă faptele persoanelor autorizate sau învestite de stat să îndeplinească activități de interes public întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de corupere pasivă. Astfel, de exemplu avocatul care pretinde, acceptă ori primește onorarii mari pentru acordarea asistenței juridice, (deci, pentru a îndeplini acțiuni în exercitarea profesiei de avocat), prevalându-se de reputația sa, cunoștințele sale profesionale și a conștiinței cu care își îndeplinește datoria, nu cade sub incidența art.324 CP. Dimpotrivă, avocatul public sau avocatul care acordă asistență juridică la cerere, solicitat să acorde asistență juridică calificată din contul mijloacelor destinate acordării asistenței juridice garantate de stat, realizează latura obiectivă a infracțiunii de corupere pasivă în ipoteza în care pretinde, acceptă, primește ori extorcă onorarii de la persoanele care nu dispun de suficiente mijloace financiare pentru plata lor și care întrunesc condițiile stipulate în Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat, nr.198 din 26.07.2007.

Reprezentantul statului în societățile comerciale cu cotă de participare a statului este o persoană publică, făcând parte din categoria de persoane autorizate sau învestite de stat să îndeplinească activități de interes public.

Instanțele vor reține că odată cu intervenția [Legii pentru modificarea art.123 din Codul penal al Republicii Moldova nr.318 din 20.12.2013](#), prin care consilierul local a fost exclus din categoria persoanelor cu funcție de demnitate publică (alin.(3) art.123 CP), acestuia i se va atribui calitatea de persoană publică. Chiar dacă nu există vreo prevedere expresă, care i-ar incuba respectiva calitate, o interpretare sistemică ne permite să deducem că consilierul local are statut de persoană publică. La cazul concret, în acord cu prevederile alin.(1) art.112 din [Constituția RM](#), autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și orașe sunt, printre altele, consiliile locale alese. De aici deducem că consilierii locali acționează în regim de putere publică, iar potrivit alin.(1) art.5 din [Legea privind statutul alesului local nr.768 din 02.02.2000](#), mandatul consilierului începe efectiv din momentul validării. Remarcăm, astfel, că învestirea în funcție a consilierului local se face prin modalitatea alegerii, ca urmare a votului exprimat

de fiecare cetățean ce are exercițiul drepturilor electorale, urmată de o procedură ce implică validarea mandatului, adică confirmarea acestuia. Odată confirmat mandatul, consilierul local va îndeplini activități în interesul unei unități administrativ-teritoriale. În acest sens, consilierii locali sunt cei care soluționează și gestionează, în numele și în interesul colectivității ce o reprezintă, treburile publice, motiv din care, în sensul alin.(2) art.123 [CP](#), consilierul local este persoana investită de stat (prin efectul validării) să îndeplinească activități de interes public.

[Pct.6.1 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8 din 15.05.2017](#)]

6.2. Noțiunea **“persoană publică străină”** este definită de art.123¹ alin.(1) CP. Cele trei categorii de persoane publice străine, specificate în art.123¹ alin.(1) CP, sunt:

- 1) orice persoană, numită sau aleasă, care deține un mandat legislativ, executiv, administrativ sau judiciar al unui stat străin;
- 2) persoana care exercită o funcție publică pentru un stat străin, inclusiv pentru un organ public sau o întreprindere publică străină;
- 3) persoana care exercită funcția de jurat în cadrul sistemului judiciar al unui stat străin.

6.3. Noțiunea **“funcționar internațional”** este definită de art.123¹ alin.(2) CP. În acord cu această definiție legislativă, funcționarul internațional se referă la una din următoarele categorii:

- 1) funcționarul unei organizații publice internaționale ori supranaționale;
- 2) orice persoană autorizată de o organizație publică internațională ori supranațională să acționeze în numele ei;
- 3) membrul unei adunări parlamentare a unei organizații internaționale ori supranaționale;
- 4) orice persoană care exercită funcții judiciare în cadrul unei curți internaționale, inclusiv persoana cu atribuții de grefă.

6.4. În conformitate cu alin.(3) art.123 [CP](#), prin **„persoană cu funcție de demnitate publică”** se înțelege una din următoarele categorii de persoane:

- 1) persoana al cărei mod de numire sau de alegere este reglementat de Constituția Republicii Moldova;
- 2) persoana care este investită în funcție, prin numire sau prin alegere, de către Parlament, Președintele Republicii Moldova sau Guvern, în condițiile legii;
- 3) altă persoană cu funcție de demnitate publică, stabilită prin lege;
- 4) persoana căreia, persoana cu funcție de demnitate publică i-a delegat împuternicirile sale.

Instanțele de judecată se atenționează că până la intervenția [Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.152 din 01.07.2016](#), printre persoanele cu funcție de demnitate publică nu se numărau *„alte persoane cu funcție de demnitate publică stabilite prin lege”*, adică în actele legislative extrapenale de referință. În primul rând, se are în vedere Anexa [Legii cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică nr.199 din 16.07.2010](#), care

enumeră lista persoanelor cu funcție de demnitate publică. O asemenea remaniere legislativă are ca efect lărgirea spectrului de persoane, care pot să dețină această calitate, cu impact asupra încadrării juridice a infracțiunilor, prevăzute la lit.a) alin.(3) art.324, lit.a¹) alin.(3) art.325 CP. Astfel, până la intrarea în vigoare a [Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.152 din 01.07.2016](#), nu puteau fi trași la răspundere penală, în conformitate cu prevederile de la lit.a) alin.(3) art.324 CP, următoarele persoane: primarii; președintele, vicepreședintele raionului; președintele, prim-vicepreședintele, vicepreședintele, secretarul științific general al Academiei de Științe a Moldovei etc. După modificările amintite, operate în alin.(3) art.123, sus-numitele autorități sunt considerate persoane cu funcție de demnitate publică, în sensul legii penale.

[Pct.6.4 în redacția [Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8 din 15.05.2017](#)]

7. Prin corupere pasivă săvârșită de două sau mai multe persoane se înțelege faptul de a pretinde, accepta, primi remunerația ilicită de către doi sau mai mulți făptuitori (având calitățile speciale ale subiectului infracțiunii de corupere pasivă), care, conform atribuțiilor de serviciu, dețin competența de a soluționa interesul manifestat de corupător sau persoanele pe care le reprezintă, precum și dacă întreprind acțiuni concrete în favoarea acestuia (acestora), prin folosirea atribuțiilor lor de serviciu. În cazul în care persoana publică sau persoana publică străină, care a pretins, a acceptat sau a primit remunerația ilicită, își dă seama că nu poate satisface interesele corupătorului prin propriile atribuții de serviciu și transmite o parte din această remunerație unei alte persoane publice sau persoane publice străine, cu care nu s-a înțeles în prealabil, atunci prima persoană poate fi trasă la răspundere penală pentru infracțiunea specificată la alin.(1) art.324 CP, prin concurs cu infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.325 CP. Cea de a doua persoană va fi trasă la răspundere doar pentru infracțiunea specificată la alin.(1) art.324 CP.

Nu are importanță dacă persoanele publice sau persoanele publice străine au intrat în acord înainte de a se adresa sau după ce s-a adresat la una din ele un corupător concret. Important este ca acordul între două sau mai multe persoane publice sau persoane publice străine să fie stabilit pînă la pretinderea, acceptarea sau primirea remunerației ilicite măcar de către una din aceste persoane. Astfel, va opera circumstanța agravantă prevăzută la art.324 alin.(2) lit.b) CP, numai dacă sunt întrunite cumulativ următoarele circumstanțe:

1) acordul privind primirea remunerației ilicite are loc între două sau mai multe persoane care dispun de calitățile speciale ale subiectului infracțiunii de corupere pasivă;

2) acordul anticipează pretinderea, acceptarea, primirea remunerației ilicite de către astfel de persoane;

3) fiecare dintre cele două sau mai multe persoane se angajează să îndeplinească sau să nu îndeplinească, să grăbească sau să se abțină de la îndeplinirea anumitor acțiuni ce țin de atribuțiile sale de serviciu ori contrar acestor atribuții, în interesele corupătorului sau ale persoanelor care le reprezintă.

Infrațiunea se consideră consumată din momentul pretinderii, acceptării sau primirii remunerației ilicite de cel puțin de unul din făptuitori, fapt cunoscut de celălalt, și indiferent dacă corupătorul înțelegea sau nu că interesul său se rezolvă de două sau mai multe persoane.

8. Calificarea acțiunilor făptuitorului drept corupere pasivă în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale (art.324 alin.(3) lit.c) CP RM) poate avea loc în cazul când este stabilită corespunderea acestor acțiuni prevederilor art.46-47 CP, fapt cunoscut de făptuitor. Circumstanța agravantă specificată la art.324 alin.(3) lit.c) CP RM va fi reținută la încadrare indiferent dacă coruptul este un membru al grupului criminal organizat sau al organizației criminale (din proprie inițiativă sau la însărcinarea acestor entități criminale) sau nu este membru al grupului criminal organizat sau al organizației criminale, acționând la însărcinarea acestora.

9. Obiectul material sau obiectul imaterial al infrațiunii de corupere activă (art.325 CP) este identic cu entitățile care desemnează obiectul material sau obiectul imaterial al infrațiunii de corupere pasivă, avînd același conținut.

10. Latura obiectivă a infrațiunii de corupere activă (art.325 CP) constă în fapta prejudiciabilă exprimată doar prin acțiune, care se exprimă în mod alternativ următoarele trei modalități normative:

1) promisiunea unei persoane publice ori unei persoane publice străine, de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin;

2) oferirea unei persoane publice ori unei persoane publice străine de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin;

3) darea unei persoane publice ori unei persoane publice străine de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin.

10.1. Promisiunea, în sensul art.325 alin.(1) CP, reprezintă făgăduiala, angajamentul pe care corupătorul și-l asumă față de eventualul corupt, de a-i transmite ultimului în viitor – într-un termen determinat sau nedeterminat – remunerația ilicită, dacă ultimul va acționa în sensul dorit de corupător.

Promisiunea se poate realiza verbal, în scris sau în orice alt mod perceptibil pentru a ajunge la cunoștința destinatarului. De asemenea, promisiunea poate fi expresă sau implicită ori chiar aluzivă. Chiar dacă foloasele promise pot să nu fie determinate sub aspectul calității și cantității, promisiunea trebuie să fie serioasă și nu vagă sau imposibil de realizat.

În cazul promisiunii, inițiativa provine de la corupător, constituind un act unilateral al acestuia. De aceea, pentru aplicarea răspunderii în conformitate cu alin.(1) art.325 CP, nu contează dacă destinatarul promisiunii o acceptă sau o respinge.

10.2. Oferirea, în sensul art.325 alin.(1) CP, presupune prezentarea, etalarea, înfățișarea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei publice sau persoanei publice străine.

Ca și în cazul promisiunii, inițiativa oferirii aparține corupătorului, fiind un act unilateral al corupătorului. De aceea, pentru aplicarea răspunderii conform alin.(1) art.325 CP, nu importă dacă destinatarul oferirii o acceptă sau o respinge. Este suficientă realizarea oferirii de către corupător.

Oferirea trebuie să implice un caracter precis, concretizat într-o acțiune efectivă, reală, nu însă imaginară. Este suficient ca oferirea să fie inteligibilă pentru persoana interesată, care, cunoscând nuanțele relevante, să fie în situația de a-i înțelege semnificația.

Oferirea poate fi precedată de promisiune, dar, într-un asemenea caz, infracțiunea se consumă odată cu formularea promisiunii, oferirea constituind fapt epuizat. Totuși, reieșind din materialitatea faptei, oferirea deja presupune o promisiune. Dacă promisiunea și oferirea sunt simultane, oferirea absoarbe promisiunea și o depășește, cele două activități suprapunându-se, astfel încât cele comise se consumă din momentul prezentării, etalării, înfățișării de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei publice sau persoanei publice străine.

10.3. Darea, în sensul art.325 alin.(1) CP, constituie înmînarea, remiterea, predarea efectivă a remunerației ilicite de către corupător către persoana publică sau persoana publică străină.

Spre deosebire de promisiune sau oferire, darea este necesarmente bilaterală, adică implică acțiunea corelativă de primire a remunerației ilicite, acțiune săvîrșită de persoana publică sau persoana publică străină.

Pentru existența infracțiunii prevăzute la art.325 alin.(1) CP în modalitatea de dare, nu are relevanță cui aparține inițiativa – coruptului sau corupătorului. Totuși, dacă darea remunerației ilicite are la bază inițiativa coruptului, alcătuind acțiunea de extorcare, darea remunerației ilicite către corupt nu va genera răspunderea penală a corupătorului, întrucît va opera clauza de impunitate prevăzută la art.325 alin.(4) CP.

10.4. Infracțiunea prevăzută la art.325 CP este formală și se consumă odată cu săvîrșirea acțiunii de promisiune, oferire (indiferent dacă persoana publică ori persoana publică străină nu se lasă coruptă și nu le acceptă ori nu a reușit să realizeze solicitarea) sau din momentul dării în întregime a remunerației ilicite.

Infracțiunea de corupere activă există atunci cînd promiterea, oferirea remunerației ilicite se realizează înaintea îndeplinirii acțiunii cerute de corupător.

Fapta persoanei care promite, oferă sau dă, personal ori prin mijlocitor, bunuri, servicii ori alte avantaje patrimoniale sau nepatrimoniale expertului (pentru a formula concluzii sau declarații false), interpretului (pentru a efectua interpretări incorecte), traducătorului (pentru a efectua traduceri incorecte), în cadrul urmăririi penale ori judecării cauzei în instanța de judecată națională sau internațională, va fi încadrată în conformitate cu art.314 CP (determinarea la depunerea de declarații mincinoase, la formularea de concluzii false sau la efectuarea de traduceri incorecte), nu însă în baza art.325 CP, deoarece determinarea la formularea de concluzii false sau la efectuarea de interpretări ori traduceri incorecte constituie un caz particular de corupere activă, deci se reține concurența de norme în sensul art.116 CP.

11. Infracțiunea de corupere activă se săvîrșește numai cu intenție directă, făptuitorul trebuie să cunoască că remunerația ilicită, pe care o promite, oferă sau o dă unei persoane publice sau unei persoane publice străine, nu se cuvin, ci

reprezintă contraechivalentul pentru a-l determina să acționeze în interesul său sau al persoanelor pe care le reprezintă.

12. Subiect al infracțiunii de corupere activă poate fi orice persoană fizică responsabilă ce a împlinit vârsta de 16 ani. Subiect al infracțiunii de corupere activă poate fi și o persoană juridică, cu excepția autorităților publice.

13. Dacă promisiunea, oferirea sau darea unei persoane publice sau unei persoane publice străine a remunerației ilicite se realizează prin mijlocitor, acesta acționând în numele corupătorului și cu intenția de a-l ajuta, mijlocitorul va avea calitatea de complice la infracțiunea specificată la art.325 alin.(1) CP.

Dacă o persoană primește de la corupător anumite foloase, chipurile pentru a le transmite unei persoane publice sau unei persoane publice străine drept recompensă ilicită, dar, neavând intenția de a proceda astfel, le trece definitiv în stăpânirea sa, atunci fapta mijlocitorului fictiv va întruni elementele componente infracțiunii de escrocherie (art.190 CP). În asemenea circumstanțe, cel care transmite mijlocitorului fictiv remunerația ilicită va răspunde pentru tentativă la infracțiunea prevăzută la art.325 alin.(1) CP. Or, această persoană nu conștientizează că este înșelată, că cel căruia îi transmite foloasele nu dorește să mijlocească remunerarea ilicită.

În aceleași circumstanțe, dacă corupătorul transmite mijlocitorului foloasele necuvenite, iar ultimul, înșelând corupătorul, își lasă o parte din aceste foloase, transmițând restul sumei către persoana publică sau persoana publică străină, acțiunile mijlocitorului vor forma infracțiunea specificată la art.42 alin.(5) și art.325 alin.(1), alături de una dintre infracțiunile prevăzute la art.190 CP.

14. Instrumentarul juridico-penal în materia infracțiunilor de corupție vizează și traficul de influență (art.326 alin.(1) CP), dar și cumpărarea de influență (art.326 alin.(1¹) CP).

Termenul “influență”, în sensul art.326 CP, este folosit în sens de aptitudine de a modifica comportamentul factorului de decizie în sensul dorit, respectiv, de a-l determina să facă o favoare sau să ia o decizie favorabilă. În același timp, este absolut important ca influența respectivă să izvorască din alte raporturi decât raporturile legale de subordonare, de control, supraveghere etc., prevăzute de lege sau în baza legii. Influența imprimată art.326 CP trebuie să izvorască, bunăoară, din raporturile de rudenie, afinitate sau prietenie, raporturile comerciale, relațiile infracționale, relațiile politice etc. De aceea, nu poate fi reținută la încadrare alin.(1) art.326 CP, în ipoteza pretinderii, acceptării ori primirii remunerației ilicite de către o persoană care deține atribuții ierarhice superioare față de factorul de decizie care va fi determinat de prima să facă o favoare sau să ia o decizie favorabilă. Dacă influența exercitată este realizată de șef față de subordonat, de organul de control față de cel controlat etc., atunci cele comise vor fi calificate drept abuz de putere sau abuz de serviciu (art.327 CP sau, după caz, art.312 Cod contravențional).

14.1. Reieșind din dispoziția alin.(1) art.326 CP, influența făptuitorului asupra factorului de decizie poate fi reală (în ipoteza în care persoana “are influență”) sau ipotetică (în ipoteza în care persoana “susține că are influență”). Astfel, instanțele trebuie să delimiteze infracțiunea de trafic de influență, în ipoteza unei influențe

susținute, pe de o parte, de infracțiunea de escrocherie (art.190 CP), pe de altă parte. În acest sens, se va ține cont de faptul că, în cazul escrocheriei remunerația este obținută ca urmare a manoperelor frauduloase, în timp ce în cazul traficului de influență, făptuitorul obține remunerația ca efect al promisiunii că va interveni pe lângă factorul de decizie, în ale cărei atribuții de serviciu intră soluționarea chestiunii de interes ale cumpărătorului de influență. Dacă factorul de decizie invocat de făptuitor nu există sau nu este competent să îndeplinească acel act care îl interesează pe cumpărătorul de influență, atunci cele comise vor fi alcătuite elementele componentei infracțiunii de escrocherie (art.190 CP). Tot escrocheria va fi reținută dacă făptuitorul cunoștea, în momentul când s-a prevalat de influență, că factorul de decizie îndeplinise acel act. Aceasta întrucât, acțiunea ce constituie fapta prejudiciabilă a infracțiunii de trafic de influență (art.326 alin.(1) CP) trebuie să fie realizată mai înainte ca factorul de decizie pe lângă care s-a promis că se va interveni să fi îndeplinit actul care îl interesează pe cumpărătorul de influență, sau cel târziu în timpul îndeplinirii acestuia.

14.2. Pentru a reține la încadrare infracțiunea de trafic de influență (art.326 alin.(1) CP) în ipoteza unei influențe susținute, influența asupra factorului de decizie trebuie să fie credibilă și posibilă (la nivelul atitudinii psihice a făptuitorului). Aceasta înseamnă că făptuitorul la momentul pretinderii, acceptării ori primirii remunerației ilicite nu are influență, însă el acționează cu intenția de a exercita această influență în viitor asupra factorului de decizie, mizând pe anumite circumstanțe (de exemplu, făptuitorul mizează că, după ce va deveni membru de partid, va putea să intervină asupra factorului de decizie pentru a-l influența, în virtutea colegialității). Și în cazul escrocheriei făptuitorul nu are influență asupra factorului de decizie, însă spre deosebire de trafic de influență la momentul luării recompensei, făptuitorul nu intenționează să obțină influența asupra factorului de decizie și să o exercite. Aceasta acționează exclusiv cu intenția de a sustrage recompensa pe care i-o transmite cumpărătorul de influență.

Pentru a aprecia dacă influența susținută asupra factorului de decizie este credibilă și posibilă, instanțele se vor conduce de anumite circumstanțe obiective, precum: relațiile dintre făptuitor și factorul de decizie invocat de primul; statutul, funcția, profesia făptuitorului etc.

În special, instanțele trebuie să analizeze circumstanțele unei influențe susținute de către făptuitorul care aparține aceluiași domeniu de activitate cu factorul de decizie. Spre exemplu, dacă clientul angajează avocatul în considerarea trecerii pe care acestea o are față de un anumit factor de decizie: procuror, judecător etc. (care trebuie să-i rezolve anumite probleme) și avocatul căruia clientul i-a împărtășit rațiunea alegerii sale, a confirmat aceasta, în mod expres sau prin tăcerea lui, fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de influență.

14.3. Dacă influența pretinsă de făptuitor asupra factorului de decizie este absurdă și irealizabilă (în sensul efectuării și a finalității), atunci cele comise vor fi încadrate în conformitate cu art.190 CP (în ipoteza primirii “remunerației ilicite”) sau tentativă la art.190 CP (în ipoteza pretinderii sau acceptării “remunerației ilicite”), cu condiția ca remunerația să se refere la bunuri, ce au cost determinat și

valoare materială, sunt străine pentru făptuitor și constituie rezultatul muncii umane. În cazul în care, remunerația ilicită constă în servicii, cele comise se vor încadra în conformitate cu art.196 CP, dacă serviciile constituie proporții mari. Dimpotrivă, dacă în circumstanțele descrise “remunerația ilicită” a fost extorcată, atunci fapta va întruni elementele componentei infracțiunii de șantaj (art.189 CP).

[Pct.14.3 modificat prin [Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8 din 15.05.2017](#)]

15. Obiectul material sau obiectul imaterial al infracțiunii de trafic de influență se referă la remunerația ilicită, care poate consta în: bani, titluri de valoare, servicii, privilegii, alte bunuri sau avantaje. Remunerația ilicită a infracțiunii de trafic de influență (art.326 alin.(1) CP), implicit a cumpărării de influență (art.326 alin.(1¹) CP), are un conținut identic cu remunerația ilicită specifică infracțiunii de corupere pasivă. Aceasta întrucât, banii și titlurile de valoare desemnate în alin.(1) art.326 CP reprezintă cazuri particulare de bunuri.

15.1. Ca și în cazul infracțiunii de corupere pasivă, în cazul traficului de influență remunerația pretinsă, acceptată, primită este una necuvenită, deoarece făptuitorul nu-i achită cumpărătorului de influență valoarea banilor, titlurilor de valoare, serviciilor, privilegiilor, altor bunuri sau avantaje. În plus, banii, titlurile de valoare, serviciile, privilegiile, alte bunuri sau avantaje constituie o remunerație pentru intervenția făptuitorului pe lângă factorul de decizie (persoana publică, persoana cu funcție de demnitate publică, persoana publică străină sau funcționarul internațional), pentru ca ultimul să-și îndeplinească sau nu ori să întârzie sau să grăbească îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale. Astfel, nu se va reține la încadrare art.326 CP în cazul prevalării gratuite, neretribuite de influență asupra factorului de decizie, pentru a-l face să îndeplinească sau nu ori să întârzie sau să grăbească îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale, indiferent dacă asemenea acțiuni au fost sau nu săvârșite. Exercitarea influenței neretribuite, poate însă să antreneze răspunderea penală în baza art.327 sau art.328 CP ori răspunderea contravențională în baza art.312, art.313, art.313¹ Cod contravențional, dacă o asemenea influență este comisă de către o persoană publică sau o persoană cu funcție de demnitate publică.

15.2. Remunerația ilicită a infracțiunii, prevăzută la alin.(1) art.326 [CP](#) nu cunoaște anumite limite (minime ori maxime) cuantificate în ipoteza pretinderii sau acceptării de bani, titluri de valoare, servicii, privilegii, alte bunuri sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin traficantului de influență. Doar în modalitatea de primire a remunerației ilicite există anumite limite cuantificate cu relevanță asupra încadrării juridice: limita maximă a remunerației ilicite pentru alin.(1) art.326 [CP](#) este de 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin Hotărârea de Guvern, în vigoare la momentul comiterii infracțiunii; valoarea exprimată în bani a remunerației ilicite pentru lit.c) alin.(2) art.326 [CP](#), se situează între extremele 20 și 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin Hotărârea de Guvern, în vigoare la momentul comiterii infracțiunii; limita minimă a remunerației ilicite, pentru a opera lit.a) alin.(3) art.326 [CP](#), va depăși 40 de

salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin Hotărârea de Guvern, în vigoare la momentul comiterii infracțiunii.

Cuantumul remunerației ilicite în cazul cumpărării de influență (art.326 alin.(1¹) CP) nu are nici o relevanță la încadrare, întrucât nici una dintre modalitățile normative ale faptei prejudiciabile nu rețin pentru obiectul material ori obiectul imaterial anumite limite (minime ori maxime) cuantificate.

Cu toate că nu există anumite limite minime a remunerației ilicite pentru traficul de influență și cumpărarea de influență, dacă valoarea acesteia este mult prea redusă, poate opera prevederea de la art.14 alin.(2) CP RM: “Nu constituie infracțiune acțiunea sau inacțiunea care, deși, formal, conține semnele unei fapte prevăzute de prezentul Cod, dar, fiind lipsită de importanță, nu prezintă gradul prejudiciabil al unei infracțiuni”.

[Pct.15.2 modificat prin [Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8 din 15.05.2017](#)]

16. Destinatarul remunerației ilicite poate fi: traficantul de influență ori un terț (o persoană apropiată traficantului de influență sau o persoană care îi va fi utilă în viitor traficantului de influență, oferindu-i anumite contraprestații).

În cazul în care traficantului de influență i se transmite remunerația ilicită, destinată nemijlocit nu doar acestuia, dar și factorului de decizie influențat (persoană publică sau persoană publică străină), pentru a-l determina să săvârșească anumite acțiuni, atunci cele comise de traficantul de influență vor fi calificate în baza la art.326 alin.(1) CP și art.42 alin.(5) și art.325 alin.(1) CP, adică trafic de influență și complicitate la corupere activă. În circumstanțele descrise, cumpărătorului de influență i se va imputa alin.(1¹) art.326 și alin.(1) art.325 CP RM.

Dacă o parte din remunerația ilicită este destinată și persoanei cu funcție de demnitate publică sau funcționarului internațional influențat, traficantul de influență va fi atras la răspundere în baza art.326 alin.(1) CP și art.42 alin.(5) și art.325 alin.(3) lit.a¹) CP, iar cumpărătorul de influență în baza art.326 alin.(1¹) și art.325 alin.(3) lit.a¹) CP RM.

17. Latura obiectivă a infracțiunii de trafic de influență constă în fapta prejudiciabilă exprimată doar prin acțiune, care în varianta sa tip (art.326 alin.(1) CP) vizează în mod alternativ următoarele trei modalități normative:

1) pretinderea de bani, titluri de valoare, servicii, privilegii, alte bunuri sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin traficantului de influență;

2) acceptarea de bani, titluri de valoare, servicii, privilegii, alte bunuri sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin traficantului de influență;

3) primirea de bani, titluri de valoare, servicii, privilegii, alte bunuri sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin traficantului de influență.

17.1. Acceptarea și primirea ca modalități normative ale acțiuni prejudiciabile ale traficului de influență au un conținut similar acțiunii prejudiciabile ale infracțiunii de corupere pasivă realizată în modalitatea de acceptare și primire a remunerației ilicite. Doar pretinderea ca modalitate normativă a acțiunii prejudiciabile a art.326 CP se deosebește de conținutul noțiunii “pretindere”

utilizată în alin.(1) art.324 CP. În contextul alin.(1) art.326 CP, acțiunea prejudiciabilă manifestată prin pretindere are un conținut mai vast, aceasta întrucât, pe lângă cererea, solicitarea insistență ori pretenția vizînd obiectul remunerării ilicite, aceasta poate să se realizeze și prin modalitatea faptică de extorcare a remunerației ilicite.

17.2. Acțiunea de pretindere, acceptare sau primire a remunerației ilicite trebuie să fie realizată nu mai tîrziu decît momentul în care factorul de decizie influențat își îndeplinește (nu-și îndeplinește; întîrzie; grăbește) acțiunile în exercitarea funcției sale. Nu vor exista elementele componente art.326 CP, în circumstanțele în care făptuitorul pretinde, acceptă sau primește remunerația ilicită după ce factorul de decizie și-a îndeplinit acțiunile în exercitarea funcției sale, fapt despre care făptuitorul cunoștea. După caz, cele comise vor fi încadrate în conformitate cu art.190 CP (în ipoteza primirii “remunerației ilicite”) sau tentativă la art.190 CP (în ipoteza pretinderii sau acceptării “remunerației ilicite”). Dimpotrivă, dacă în circumstanțele descrise “remunerația ilicită” a fost extorcată, atunci fapta va întruni elementele componente infracțiunii de șantaj (art.189 CP).

17.3. Infracțiunea prevăzută la art.326 alin.(1) CP este una formală și se consumă din momentul comiterii uneia dintre modalitățile normative care desemnează fapta de trafic de influență, adică din momentul pretinderii, acceptării, primirii în întregime a remunerației ilicite.

17.4. Alineatul (1) art.326 CP va fi reținut la încadrare, dacă traficantul de influență nu a exercitat influența (deși avea intenția) asupra factorului de decizie (persoană publică, persoană cu funcție de demnitate publică, persoană publică străină sau funcționar internațional).

Dacă traficantului de influență i-a reușit să exercite influența asupra unei persoane publice, persoane cu funcție de demnitate publică, persoane publice străine sau a unui funcționar internațional, pentru a-l face să îndeplinească sau nu ori să întîrzie sau să grăbească îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale, atunci cele comise de făptuitor urmează să fie încadrate potrivit art.326 alin.(2) lit.d) CP în modalitatea “traficul de influență urmat de influența promisă”.

18. Infracțiunea prevăzută la art.326 alin.(1) CP se poate realiza și prin participație complexă, atunci cînd latura obiectivă este realizată prin intermediul persoanei interpușe (mijlocitor), cu condiția ca ultimul să acționeze în numele traficantului de influență și cu intenția de a-l ajuta. În asemenea circumstanțe, mijlocitorul îndeplinește rolul juridic de complice, faptele căruia vor fi încadrate în conformitate cu alin.(5) art.42 alin.(1) și art.326 CP. Cel în numele căruia a acționat mijlocitorul va avea calitatea de autor al infracțiunii prevăzute la art.326 CP.

19. Infracțiunea prevăzută la art.326 alin.(1) CP se comite doar cu intenție directă, avînd la bază un scop calificat, și anume: 1) scopul de a-l face pe factorul de decizie să îndeplinească o acțiune în exercitarea funcției sale, indiferent dacă o asemenea acțiune va fi sau nu săvîrșită; 2) scopul de a-l face pe factorul de decizie să nu îndeplinească o acțiune în exercitarea funcției sale, indiferent dacă o asemenea acțiune va fi sau nu săvîrșită; 3) scopul de a-l face pe factorul de decizie să întîrzie îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale, indiferent dacă o

asemenea acțiune va fi sau nu săvârșită; 4) scopul de a-l face pe factorul de decizie să grăbească îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale, indiferent dacă o asemenea acțiune va fi sau nu săvârșită.

Pentru reținerea la încadrare a art.326 alin.(1) CP nu este necesar ca unul dintre scopurile speciale să se realizeze efectiv. Realizarea efectivă a scopului (anume în ipoteza în care factorul de decizie a fost influențat de către traficantul de influență, și, drept urmare, a îndeplinit, nu a îndeplinit, a întârziat sau a grăbit îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale), presupune infracțiune fapt epuizat, reținându-se la încadrare circumstanța agravantă de la art.326 alin.(2) lit.d) CP, în modalitatea “traficul de influență urmat de obținerea rezultatului urmărit”.

20. Latura obiectivă a infracțiunii de cumpărare de influență constă în fapta prejudiciabilă exprimată doar prin acțiune, care în varianta sa tip (art.326 alin.(1¹) CP) vizează în mod alternativ următoarele trei modalități normative:

1) promisiunea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje enumerate la art.326 alin.(1) CP, ce nu i se cuvin traficantului de influență;

2) oferirea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje enumerate la art.326 alin.(1) CP, ce nu i se cuvin traficantului de influență;

3) darea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje enumerate la art.326 alin.(1) CP, ce nu i se cuvin traficantului de influență.

Promisiunea, oferirea și darea, ca modalități normative ale acțiuni prejudiciabile ale cumpărării de influență au un conținut similar acțiunii prejudiciabile ale infracțiunii de corupere activă (art.325 CP).

20.1. Infracțiunea prevăzută la art.326 alin.(1¹) CP este formală și se consumă odată cu săvârșirea acțiunii de promisiune, oferire sau din momentul dării în întregime a remunerației ilicite traficantului de influență sau unui terț (o persoană apropiată traficantului de influență sau o persoană care îi va fi utilă în viitor traficantului de influență, oferindu-i anumite contraprestații).

20.2. Dacă cumpărarea de influență se realizează prin implicarea unei persoane interpușe (mijlocitor), se reține o participație complexă, angajând răspunderea mijlocitorului pentru complicitate la cumpărare de influență (art.42 alin.(5) și art.326 alin.(1¹) CP), dacă a acționat în numele cumpărătorului de influență și cu intenția de a-l ajuta.

21. Infracțiunea de cumpărare de influență (art.326 alin.(1¹) CP) se comite doar cu intenție directă, avînd la bază un scop calificat, identic infracțiunii prevăzute la art.326 alin.(1) CP. Pentru reținerea la încadrare a art.326 alin.(1¹) CP nu este necesar ca unul dintre scopurile speciale să se realizeze efectiv. Realizarea efectivă a scopului generează răspunderea penală a cumpărătorului de influență în conformitate cu circumstanța agravantă de la art.326 alin.(2) lit.d) CP.

22. Subiect al infracțiunii de trafic de influență (art.326 alin.(1) CP) și cumpărare de influență (art.326 alin.(1¹) CP) poate fi oricare persoană fizică responsabilă care la momentul comiterii infracțiunii au împlinit vârsta de 16 ani. Subiect al infracțiunilor prevăzute la art.326 CP, poate fi și o persoană juridică, cu excepția autorităților publice.

23. Instanțele vor reține că în cazul infracțiunilor de corupție (art.324-326 CP), nu există victimă, exceptînd ipoteza de la lit.c) alin.(2) art.324 CP și ipoteza

de la alin.(1), alin.(2) sau alin.(3) art.326 CP (atunci cînd pretinderea remunerației ilicite se realizează prin extorcare).

24. Liberarea de răspundere penală pentru comiterea infracțiunilor de corupție este posibilă doar în raport cu infracțiunea de corupere activă (art.325 CP) și infracțiunea de cumpărare de influență (art.326 alin.(1¹) CP). Astfel, cauza de liberare de răspundere penală consacrată la art.325 alin.(4) CP, precum și cea de la art.326 alin.(4) CP, va opera pentru persoana, care a promis, a oferit sau a dat bunuri ori servicii enumerate la art.324 CP, respectiv la art.326 CP, în oricare din următoarele două ipoteze:

1) aceste bunuri sau servicii i-au fost extorcate;

2) această persoană s-a autodenunțat, neștiind că organul de urmărire penală este la curent cu infracțiunea pe care a săvîrșit-o.

În ipoteza extorcării remunerației ilicite, corupătorul (în cazul infracțiunii de la art.325 CP), respectiv cumpărătorul de influență (în cazul infracțiunii de la art.326 alin.(1¹) CP) va fi liberat de răspundere penală, dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: 1) inițiativa coruperii aparține coruptului/traficantului de influență; 2) a existat o constrîngere din partea coruptului/traficantului de influență; 3) constrîngerea presupune un caracter real, suprimînd ori limitînd libertatea sau aptitudinea de autodeterminare a persoanei asupra căreia este exercitată, silind-o la un comportament impus de corupt/traficant de influență; 4) constrîngerea este antecedentă în raport cu promisiunea, oferirea sau darea remunerației ilicite.

În ipoteza autodenunțării, pentru a opera dispoziția de la art.325 alin.(4) CP ori cea de la art.326 alin.(4) CP, este necesar a se respecta condițiile stabilite la art.264 CPP. Nu contează motivele autodenunțării: căința, teama de a fi atras la răspundere penală, răzbunarea asupra persoanei corupte care nu și-a respectat promisiunea etc.

Liberarea de răspundere penală în baza dispoziției de la art.325 alin.(4) CP ori de la art.326 alin.(4) CP urmează a fi confirmată prin ordonanță de refuz în pornirea urmăririi penale, din care ar rezulta că autodenunțarea a fost făcută în circumstanțele în care organele de urmărire penală nu sunt la curent cu această faptă sau neștiind că organul de urmărire penală este la curent cu infracțiunea pe care a săvîrșit-o.

În ipoteza în care nu sunt întrunite cerințele liberării de răspundere penală, făptuitorii infracțiunilor de corupție care au contribuit activ la identificarea celorlalte persoane implicate în comiterea actelor de corupție ori care au recunoscut vinovăția, în acord cu art.76 alin.(1) lit.f) CP, vor beneficia de atenuarea pedepsei penale.

Instanțele de judecată vor reține că spre deosebire de autodenunțul corupătorului și al cumpărătorului de influență care antrenează liberarea de răspundere penală, autodenunțul coruptului și a traficantului de influență va avea relevanță doar la individualizarea pedepsei în sensul atenuării acesteia (art.76 alin.(1) lit.f) CP).

25. La cercetarea infracțiunilor de corupție, instanțele vor ține cont de prevederile art.30 alin.(6) al Legii privind activitatea specială de investigații, nr.59

din 29.03.2012, potrivit cărora, investigatorului sub acoperire i se interzice să provoace comiterea de infracțiuni. Aceasta implică sarcina verificării atente a materialului probator administrat, astfel încât să prevină o condamnare a inculpatului care a acționat ca efect al provocării din partea agenților statului sau, după caz, din partea persoanelor private care acționează sub supravegherea agenților statului, întrucât ar exista riscul ca acuzatul să fie lipsit din start de dreptul la un proces echitabil, prin aceasta încălcându-se art.6 §1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului.

25.1. Reieșind din jurisprudența CtEDO, se va reține o provocare ori de câte ori organele de urmărire penală nu se limitează la a cerceta în mod pasiv activitatea infracțională, ci exercită o asemenea influență asupra persoanei vizate, încât să determine săvârșirea infracțiunii, care fără această intervenție nu ar fi fost săvârșită, cu scopul de a constata infracțiunea, respectiv de a obține probe și de a declanșa urmărirea penală (hot. *Teixeira de Castro contra Portugaliei*, 9 iunie 1998, §§38, 39). Investigarea activității infracționale nu este realizată într-o manieră pasivă, dacă: acuzatul s-a angajat în comiterea actelor de corupere la inițiativa agenților statului sau, după caz, a persoanelor private care acționează sub supravegherea agenților statului, fiind ținta unor solicitări asidue din partea acestora; nu există nici o dovadă că acuzatul a mai comis alte infracțiuni, în special infracțiuni legate de corupție (hot. *Ramanauskas contra Lituaniei*, 5 februarie 2008, §67).

25.2. Activitatea de provocare la acte de corupere trebuie să implice forme concrete de instigare, susceptibile de a genera sub aspect intelectual luarea unei decizii de a comite infracțiunea. Provocarea poate consta în: rugăminți insistente, promisiuni false, solicitări repetate bazate pe simpatii personale, amenințări etc.

25.3. Generalizând asupra jurisprudenței CtEDO în materie (hot. *Teixeira de Castro contra Portugaliei*, 9 iunie 1998; hot. *Ramanauskas contra Lituaniei*, 5 februarie 2008; hot. *Khudobin contra Rusiei*, 26 octombrie 2010; hot. *Sandu contra Moldovei*, 11 februarie 2014 etc.), se reține existența provocării la acte de corupere, dacă sunt întrunite următoarele condiții cumulative:

- acțiunea presupusă ca act de corupere tinde să fie probată prin solicitarea care provine de la o persoană ce avea sarcina să descopere infracțiunea sau când există o determinare directă la comiterea unui act de corupere din partea unui denunțator;

- lipsesc indici obiectivi că fapta ar fi fost săvârșită fără această intervenție (în special, nu au fost realizate acte de pregătire, ba mai mult ca atât, persoana nu a fost dispusă să comită acte de corupere înainte de contactul cu agenții statului sau, după caz, cu persoane private care acționează sub supravegherea agenților statului);

- nu există suspiciuni obiective că persoana ar fi implicată în acte de corupție înainte de implicarea agenților statului sau, după caz, a persoanelor private care acționează sub supravegherea agenților statului.

25.4. Orice declarație că acuzatul a fost provocat la săvârșirea actelor de corupție urmează a fi analizată de către instanțele de judecată în hotărârile sale și este sarcina acuzării să demonstreze că nu a fost o provocare. Instanțele urmează să evalueze dacă acțiunile provocatorului privat au avut efectul provocării și dacă infracțiunea putea fi comisă fără intervenția provocatorului.

În sentința instanței de judecată, în cazul în care partea apărării invocă provocarea, urmează să se regăsească următoarele:

- motivarea de ce au fost preferate anumite probe în detrimentul altora;
- motivarea faptului respingerii cererii de administrare a altor probe.

26. Se abrogă [Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova “Cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru corupere pasivă ori activă” nr.5 din 30.03.2009.](#)

PREȘEDINTELE

CURȚII

SUPREME DE

JUSTIȚIE

Mihai

POALELUNGI

**Chișinău, 22
decembrie 2014.**

Nr.11.